DOI: https://doi.org/10.36059/978-966-397-661-7-14

СЛУЖБА ОСВІТНЬОЇ БЕЗПЕКИ ЯК СКЛАДОВА БЕЗПЕЧНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Кавунська Анна Олександрівна,
кандидат юридичних наук,
викладач кафедри професійних та спеціальних дисциплін
Одеського державного університету внутрішніх справ,
вул. Успенська, 1, м. Одеса, 65014, Україна

Вступ

У період повномасштабної збройної агресії РФ та запровадження воєнного стану наша держава особливу увагу звертає на безпеку наймолодших українців під час навчального процесу, вживає заходів для публічної безпеки та порядку під час освітнього процесу, здійснюючи організацію безпекових заходів у закладах освіти, оскільки заклади освіти змушені працювати в умовах систематичних повітряних тривог, ракетних обстрілів, забезпечення раптової евакуації під час проведення навчальних занять до місць укриття, постійного зміну режиму навчання, що також призводить до підвищеного рівня психологічного навантаження на дітей та усіх інших учасників освітнього процесу.

За таких обставин виникла потреба у створенні ефективної системи превентивних та захисних заходів, спрямованих на гарантування фізичної, психологічної та інформаційної безпеки здобувачів освіти. Саме тому, для захисту, підтримки та довіри, просвітництву у галузі безпеки, сприянню національно-патріотичного виховання серед української молоді Міністерством внутрішніх справ була створена Служба освітньої безпеки (надалі СОБ), яка допомагає створити безпечне освітнє середовище для кожного учня в умовах повномасштабної війни.

А. Баско досліджував взаємодію органів місцевого самоврядування з поліцією крізь запровадження служби освітньої безпеки. Автор стверджує, що запровадження в закладах освіти посади офіцера служби освітньої безпеки є одним із шляхів реалізації Концепції безпеки закладів освіти, схваленої розпорядженням уряду України 07 квітня 2023 р. Метою створення цієї посади є забезпечення безпечного перебування і навчання учнів (дітей) у закладах загальної середньої освіти, надання їм допомоги

у разі надзвичайних подій, недопущення, виявлення та припинення порушень публічного порядку та безпеки в межах цього закладу у взаємодії з його адміністрацією[571]. Берендєєва А. І. вивчала сферу забезпечення безпеки учнів в освітньому середовищі, стверджуючи, що діяльність СОБ Національної поліції України є ключовим інституційним інструментом реалізації права дитини на освіту в умовах сучасних безпекових викликів[572]. Корнієнко М. В., Сухарєва А. О. у своїй науковій праці «Спеціаліст із безпеки в освітньому середовищі – реалізація експериментального проєкту» деталізували головні напрямки діяльності спеціаліста – попередження та виявлення правопорушень у закладах освіти, припинення та усунення негативних явищ в освітньому середовищі, виявлення фактів втягнення учнів в протиправну діяльність тощо[573]. К. Л. Бугайчук, К. Ю. Шеремет провели комплексний аналіз організації діяльності Служби освітньої безпеки Національної поліції України та сформулювали низку концептуальних положень щодо вдосконалення нормативно-правового та методичного забезпечення діяльності Служби освітньої безпеки Національної поліції України на сучасному етапі її розвитку[574].

Попередні наукові дослідження мають вагомий внесок у розвиток теоретичних засад функціонування Служби освітньої безпеки, однак комплексне дослідження її діяльності крізь призму чинного законодавства залишається недостатньо розробленим. У зв'язку з цим виникає потреба у подальшому науковому осмисленні зазначеної проблематики.

1 Правові засади діяльності Служби освітньої безпеки в умовах воєнного стану

Безпечне освітнє середовище – сукупність умов у закладі освіти, що унеможливлюють заподіяння учасникам освітнього процесу фізичної, майнової та/або моральної шкоди. Законодавець деталізує яким

[571] Баско А. Запровадження проєкту «Офіцер служби освітньої безпеки» як форма взаємодії органів місцевого самоврядування з поліцією в період режиму воєнного стану. *Науковий вісник Дніпровського державного університету внутрішніх справ.* 2024. № 1. С. 240–248. https://visnik.dduvs.edu.ua/index.php/visnyk/article/view/136/118

[572] Берендєєва А. І. Напрями роботи Служби освітньої безпеки Національної поліції України у сфері захисту прав дітей. *Українська поліцеїстика: теорія, законодавство, практика.* № 3(15) 2025. С. 3–8. https://policeyistika.dnuvs.ukr.education/index.php/policeyistyka/article/view/277/249

[573] Корнієнко М. В., Сухарєва А. О. Спеціаліст із безпеки в освітньому середовищі – реалізація експериментального проєкту. *Південноукраїнський правничий часопис*. 2024. № 4. С. 170–175. DOI: https://doi.org/10.32850/sulj.2024.2.29

[574] К. Л. Бугайчук, К. Ю. Шеремет. Правовий статус Служби освітньої безпеки Національної поліції України. *Право і безпека*. 2025. № 1 (96). С. 78–89. DOI: https://doi.org/10.32631/pb.2025.1.07

саме шляхом може буде завдана шкода, визначаємо деякі з них: внаслідок недотримання вимог санітарних, протипожежних та/або будівельних норм і правил, шляхом фізичного та/або психологічного насильства, експлуатації, дискримінації за будь-якою ознакою, приниження честі, гідності, ділової репутації (зокрема шляхом булінгу (цькування), поширення неправдивих відомостей тощо), а також унеможливлюють вживання на території та в приміщеннях закладу освіти алкогольних напоїв, тютюнових виробів, наркотичних засобів, психотропних речовин[575].

Саме для посилення безпеки у школах, здійснення попереджувальних заходів, а також з метою подолання протиправної поведінки у шкільному середовищі за ініціативою Міністра внутрішніх справ створили Службу освітньої безпеки. З прийняттям окремих нормативно-правових актів «Про затвердження Інструкції з організації роботи підрозділів Національної поліції України із забезпечення безпечного освітнього середовища в закладах загальної середньої освіти» від 01.10.2024 № 663[576], постанови Кабінету Міністрів України «Про реалізацію експериментального проекту щодо посилення безпеки освітнього середовища в закладах загальної середньої освіти в умовах правового режиму воєнного стану» від 1 листопада 2024 р. № 1245[577], це свідчить про те, що в умовах воєнного стану одним з пріоритетних напрямків держави є забезпечення безпечного освітнього середовища, держава комплексно підходить до гарантування безпеки учасників освітнього процесу.

Саме Служба освітньої безпеки є не лише тим суб'єктом, що реагує на правопорушення у закладах освіти, а й тими, хто реагує та спрямовує свою діяльність на запобігання булінгу, насильству, втягненню неповнолітніх у протиправну діяльність, розповсюдженню та вживанню алкогольних напоїв, тютюнових виробів, наркотичних засобів, психотропних речовин. Під час воєнного стану діяльність СОБ вкрай важлива, оскільки у центрі уваги перебувають питання організації дій під час повітряних тривог, евакуації, мінної безпеки, психологічної підтримки дітей, як наслідок забезпечення безперервності освітнього процесу.

---

[575] Про освіту : Закон України від 5 вересня 2017 року № 2145-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19/ed20210808#n2364

[576] Про затвердження Інструкції з організації роботи підрозділів Національної поліції України із забезпечення безпечного освітнього середовища в закладах загальної середньої освіти : Наказ МВС від 01.10.2024 № 663. *Відомості Верховної Ради України*. Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1590-24#Text

[577] Про реалізацію експериментального проекту щодо посилення безпеки освітнього середовища в закладах загальної середньої освіти в умовах правового режиму воєнного стану : Постанова КМУ від 1 листопада 2024 р. № 1245. *Відомості Верховної Ради України*. Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1245-2024-п#Text

Законодавче забезпечення офіцерів Служби освітньої безпеки становить низку нормативно-правових актів різного рівня, а саме:

● *Закон України «Про повну загальну середню освіту» від 16 січня 2020 року № 463-IX* (закріплює термін «безпечне освітнє середовище»; визначає організацію освітнього процесу в безпечному освітньому середовищі; регламентує права та обов'язки керівника закладу загальної середньої освіти)[578].

● *Закон України «Про освіту» від 5 вересня 2017 року № 2145-VIII* (закріплює за засновником закладу освіти або уповноваженого ним органу (особи) здійснювати контроль за виконанням плану заходів, спрямованих на запобігання та протидію булінгу (цькуванню) в закладі освіти; розглядати скарги про відмову у реагуванні на випадки булінгу (цькування); сприяти створенню безпечного освітнього середовища в закладі освіти та вживати заходів для надання соціальних та психолого-педагогічних послуг здобувачам освіти, які вчинили булінг (цькування), стали його свідками або постраждали від булінгу[579].

● *Закон України «Про охорону дитинства» від 26 квітня 2001 року № 2402-III* (держава гарантує дитині право на охорону здоров'я, безоплатну кваліфіковану медичну допомогу в державних і комунальних закладах охорони здоров'я, сприяє створенню безпечних умов для життя і здорового розвитку дитини, раціонального харчування, формуванню навичок здорового способу життя)[580].

● *Постанова Кабінету Міністрів України «Про реалізацію експериментального проекту «Спеціаліст із безпеки в освітньому середовищі» від 15 серпня 2023 р. № 867 затверджує «Порядок реалізації експериментального проекту «Спеціаліст із безпеки в освітньому середовищі»» від 15 серпня 2023 р. № 867* (метою експериментального проекту є забезпечення безпеки в освітньому середовищі, у тому числі запобігання, раннє виявлення, припинення та усунення можливих негативних явищ, шляхом запровадження та організації діяльності спеціаліста із безпеки в освітньому середовищі)[581].

---

[578] Про повну загальну середню освіту : Закон України від 16 січня 2020 року № 463-IX. *Відомості Верховної Ради України*. Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text

[579] Про освіту : Закон України від 5 вересня 2017 року № 2145-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19/ed20210808#n2364

[580] Про охорону дитинства : Закон України від 26.04.2001 № 2402-III. *Відомості Верховної Ради України*. Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2402-14#Text

[581] Про реалізацію експериментального проекту «Спеціаліст із безпеки в освітньому середовищі» : Постанова КМУ від 15 серпня 2023 р. № 867. *Відомості Верховної Ради України*. Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/867-2023-п#Text

• Національна стратегія розбудови безпечного і здорового освітнього середовища у новій українській школі *від 25 травня 2020 року № 195/2020* (визначають сучасний стан розбудови безпечного і здорового освітнього середовища та проблеми, які потребують вирішення з урахуванням того, що учні та педагогічні працівники потребують такого стану освітнього середовища, в якому вони відчуватимуть фізичну, психологічну, інформаційну та соціальну безпеку, комфорт і благополуччя)[582].

• *Наказ МОН, МВС від 20.11.2023 № 1436/940 «Про затвердження Порядку взаємодії закладів освіти, територіальних органів та підрозділів Державної служби України з надзвичайних ситуацій, Національної поліції України з питань функціонування класів безпеки»* (цей Порядок визначає механізм взаємодії закладів освіти, територіальних органів та підрозділів Державної служби України з надзвичайних ситуацій, Національної поліції України з питань функціонування класів безпеки)[583].

2 Основні напрями діяльності служби освітньої безпеки щодо забезпечення безпечного освітнього середовища

Порядок дій поліцейських у ході забезпечення безпечного освітнього середовища в закладах загальної середньої освіти регулюються Наказом № 663 від 01.10. 2024 р. Про затвердження Інструкції з організації роботи підрозділів Національної поліції України із забезпечення безпечного освітнього середовища в закладах загальної середньої освіти. Під час забезпечення безпечного освітнього середовища офіцери Служби освітньої безпеки в межах своєї компетенції зобов'язані:

1) здійснювати превентивну та профілактичну діяльність серед учасників освітнього процесу – поліцейські здійснюють превентивну та профілактичну діяльність із забезпечення безпечного освітнього середовища та вживають заходи, спрямовані на попередження й усунення загроз[584];

[582] Національна стратегія розбудови безпечного і здорового освітнього середовища у новій українській школі від 25 травня 2020 року № 195/2020: Указ Президента України від 25 травня 2020 року № 195/2020. *Відомості Верховної Ради України*. Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/195/2020#Text

[583] Про затвердження Порядку взаємодії закладів освіти, територіальних органів та підрозділів Державної служби України з надзвичайних ситуацій, Національної поліції України з питань функціонування класів безпеки : Наказ МОН, МВС від 20.11.2023 № 1436/940. *Відомості Верховної Ради України*. Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z2117-23#Text

[584] Про затвердження Інструкції з організації роботи підрозділів Національної поліції України із забезпечення безпечного освітнього середовища в закладах загальної середньої освіти : Наказ МВС України від 01.10.2024 № 663. *Відомості Верховної Ради України*. Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1590-24

2) уживати заходів із запобігання вживанню дітьми наркотичних засобів та психотропних речовин, алкогольних напоїв (у тому числі слабоалкогольних напоїв, пива), а також тютюнових виробів (у тому числі рідин, що використовуються в електронних сигаретах, використанню пристроїв для споживання тютюнових виробів без їх згоряння) – така діяльність має превентивний характер і спрямована на формування в дітей та молоді здорового способу життя, правової свідомості та відповідального ставлення за власне здоров'я;

3) здійснювати заходи із запобігання вчиненню дітьми самогубств та їх спроб, навмисних самоушкоджень, ризикованої поведінки і вчинків, які призводять до травматизму та загибелі – важливим напрямом діяльності Служби освітньої безпеки є організація профілактичної та корекційної роботи, спрямованої на попередження суїцидальної поведінки серед здобувачів освіти різних вікових категорій. Ефективність такої діяльності значною мірою залежить від своєчасного виявлення дітей, які перебувають у кризовому психологічному стані або належать до групи ризику. З цією метою офіцери Служби освітньої безпеки взаємодіють із педагогічними працівниками, практичними психологами, соціальними педагогами та батьками, сприяючи підвищенню їхньої обізнаності щодо ознак емоційного стану, суїцидальних ризиків і алгоритмів надання первинної психологічної підтримки;

4) уживати заходи згідно із законодавством стосовно притягнення до відповідальності батьків або осіб, що їх замінюють, які не виконують передбачених законодавством обов'язків щодо забезпечення необхідних умов проживання, навчання та виховання малолітніх та/або неповнолітніх дітей – реалізація цього напряму спрямована на забезпечення найкращих інтересів дитини, своєчасне реагування на порушення її прав та запобігання виникненню складних життєвих обставин. У разі необхідності офіцер СОБ уповноважений складати протокол про адміністративне правопорушення на батьків або інших законних представників дитини, якщо виявлені ознаки адміністративного правопорушення, а у разі досягнення віку адміністративної відповідальності, мають право складати протокол на дитину;

5) брати участь у межах компетенції поліції в реалізації державної політики у сфері національно-патріотичного виховання – у сучасних умовах воєнного стану цей напрям набуває особливого значення, оскільки сприяє формуванню в учасників освітнього процесу громадянської та правової свідомості, поваги до державних символів, історії становлення незалежності країни, культурної спадщини українського народу, формують повагу до військових, які боронять нашу країну у сучасних умовах;

6) приймати від учасників освітнього процесу заяв і повідомлень про кримінальні правопорушення та інші події, своєчасно реагувати на них у встановленому законодавством порядку;

7) здійснювати реагування на надзвичайні події в ЗЗСО;

8) координувати діяльність щодо забезпечення пропускного режиму з використанням (за наявності) технічних засобів (арочних або ручних металодетекторів), так, наприклад, за отриманими від органів освіти даними в Україні здійснюється освітній процес у 12,1 тис. закладів загальної середньої освіти. Із зазначеної кількості 6,6 тис. закладів забезпечено камерами відеоспостереження, 12,1 тис. – кнопками тривожної сигналізації, 2,4 тис. – охоронною сигналізацією, 8,9 тис. – фізичною охороною[585].

Офіцер СОБ під час здійснення заходів із забезпечення безпечного освітнього середовища постійно взаємодіє з іншими суб'єктами, які уповноважені захищати права та інтереси дітей в освітньому просторі. Такими суб'єктами є педагогічні працівники, батьки або інші законні представники учнів (проведення роз'яснювальних бесід, участь у батьківських зборах), підрозділи поліції (у разі вчинення кримінального правопорушення у ЗЗСО, при виявленні сторонньої особи, яка несанкціоновано (без дозволу керівництва ЗЗСО перебуває в приміщенні ЗЗСО), підрозділи ДСНС (під час ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій та небезпечних подій, виявлення вибухонебезпечних пристроїв), органи місцевого самоврядування, у разі потреби з міжнародними організаціями та громадськими об'єднаннями (проведення профілактичних заходів серед учнів ЗЗСО, у межах компетенції беруть участь у складі міжвідомчих комісій з обстеження приміщень ЗЗСО до початку навчального року, проведення навчальних занять, лекцій, тренінгів, семінарів, майстер-класів, конкурсів).

Окремою посадовою особою, на яку Кабінетом Міністрів України покладається захист прав у сфері освіти є освітній омбудсмен. Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України «Деякі питання освітнього омбудсмена» від 6 червня 2018 р. № 491, яка затверджує «Положення про освітнього омбудсмена», основними повноваженнями освітнього омбудсмена є:

– розглядає звернення учасників освітнього процесу щодо дотримання прав у сфері освіти, зокрема скарги на рішення, дії та/або бездіяльність органів державної влади, органів місцевого самоврядування, юридичних осіб незалежно від організаційно-правової форми, перевіряє викладені в них факти;

[585] Звіт Національної поліції України «Про результати роботи 2025». https://npu.gov.ua/static-objects/npu/sites/1/zvit-npu-2025.pdf

– надає роз'яснення та консультації учасникам освітнього процесу щодо дотримання, забезпечення та відновлення прав у сфері освіти;

– проводить особистий прийом громадян у порядку, затвердженому освітнім омбудсменом[586].

Кабінет Міністрів України постановою від 6 червня 2018 р. № 491 затвердив «Порядок та умови звернення до освітнього омбудсмена». Ці Порядок та умови визначають процедуру подання звернення до освітнього омбудсмена про порушення прав у сфері освіти. Освітній омбудсмен здійснює заходи, спрямовані на відновлення порушених прав людини у сфері освіти та забезпечення дотримання вимог освітнього законодавства. З цією метою він звертається до органів державної влади, органів місцевого самоврядування, правоохоронних органів та інших уповноважених установ із вимогою усунути виявлені порушення, контролює розгляд таких звернень і сприяє поновленню прав учасників освітнього процесу.

Таким чином, освітній омбудсмен і офіцер Служби освітньої безпеки виконують різні, але взаємодоповнюючі функції. Освітній омбудсмен забезпечує захист прав учасників освітнього процесу шляхом розгляду звернень, контролю за дотриманням законодавства та сприяння відновленню порушених прав. Офіцер Служби освітньої безпеки зосереджується на практичному забезпеченні безпечного освітнього середовища, профілактиці правопорушень, захисту дітей від ризиків, проведенню просвітницької роботи та взаємодії з усіма суб'єктами системи захисту прав дитини.

Однак, взаємодія освітнього омбудсмена та офіцера Служби освітньої безпеки є важливою складовою забезпечення прав учасників освітнього процесу та формування безпечного освітнього середовища. Незважаючи на різний обсяг повноважень, діяльність цих суб'єктів має спільну мету – захист прав, свобод і законних інтересів дітей, а також запобігання порушенням у сфері освіти.

Особливу увагу звертаємо на роль офіцера СОБ у період воєнного стану, так як мета такої служби – створення захищеного та безпечного середовища для дітей. Ця інституція захищатиме освітній простір на всіх рівнях. У період воєнного стану роль офіцера СОБ істотно розширилася і охоплює також питання реагування на безпекові виклики, пов'язані зі збройною агресією, та підтримання безперервності й безпеки освітнього процесу.

Станом на сьогодні освітньою безпекою займаються десятки структур, але всі вони діють розрізнено. Служба освітньої безпеки більш якісно справляється з викликами, які є сьогодні. Створення такої служби на часі,

[586] Деякі питання освітнього омбудсмена : Постанова КМУ від 6 червня 2018 р. № 491. *Відомості Верховної Ради України*. Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/491-2018-п#Text

адже війна є серйозним фактором загрози для дітей. Вчителям в таких умовах стає все складніше слідкувати за безпекою дітей і навчати їх правилам безпеки по всіх рівнях. Крім того, що дітям щодня загрожує фізична небезпека, українські підлітки все частіше стають жертвами ворожих Telegram-каналів, шантажу через соцмережі. СОБ відповідатиме за превентивні заходи, щоб попередити небезпеку ще до того, як вона з'явиться.

Варто зазначити, що інспектор СОБ не є працівником школи. Він співпрацює зі школою, але є працівником поліції та виконує свої службові обов'язки відповідно до законодавства. Всі заходи, які інспектор проводитиме у школі, мають відбуваються у співпраці з педагогічним колективом, проте звітувати за свою роботу керівнику школи інспектор не має.

У деяких країнах є аналоги СОБ, які займаються протидією насильству, булінгу, гарантують психологічну безпеку. Так, наприклад, у США є School Safety Division. Вона займається кібербезпекою, реагує на випадки насильства. Ізраїль має мережу систем шкільної безпеки. Оскільки в країні бувають обстріли, у школах передбачена психологічна підтримка для дітей, що їх пережили. А у Фінляндії діють «школи благополуччя», де дітей навчають довірі, цінностям та культурі діалогу[587].

Заступниця Міністра внутрішніх справ Катерина Павліченко зазначила, вже понад 1700 офіцерів Служби Освітньої Безпеки несуть службу в школах по всій Україні. Вони не лише здійснюють правоохоронну діяльність, але й наставницьку та просвітницьку. Вони навчають учнів правил безпеки, запобігають булінгу та допомагають у вирішенні конфліктів. Крім того, офіцери СОБ забезпечують контроль за територією шкіл, допомагають в евакуації та сприяють національно-патріотичному вихованню дітей. «Ми добре розуміємо: найголовніше – це не тільки реагувати, а й запобігати вчиненню правопорушень чи надзвичайних подій. Саме тому офіцери щодня працюють із дітьми, батьками та вчителями, формуючи культуру безпечної поведінки», – підкреслила Катерина Павліченко[588].

Таким чином, офіцер Служби освітньої безпеки – це спеціально підготовлений працівник Національної поліції України, який поєднує професійні правоохоронні повноваження зі знаннями у сфері дитячої психології, педагогіки та забезпечення безпеки освітнього середовища. Перед початком виконання службових обов'язків кандидати проходять

[587] Служба освітньої безпеки в Україні: навіщо вона потрібна. https://dityvmisti.ua/blog/9780-sluzhba-osvitnoi-bezpeky-v-ukraini-navishcho-vona-potribna/

[588] Катерина Павліченко: Масштабуємо проєкт «Офіцер служби освітньої безпеки»: офіційний сайт МВС. https://mvs.gov.ua/news/katerina-pavlicenko-masstabujemo-projekt-oficer-sluzbi-osvitnyoyi-bezpeki

конкурсний відбір і спеціалізовану підготовку у закладах вищої освіти системи Міністерства внутрішніх справ України. Під час навчання вони опановують знання щодо особливостей психоемоційного розвитку дітей різних вікових груп, сучасні методи ефективної комунікації, способи мирного врегулювання конфліктів, принципи інклюзивної освіти, безбар'єрності, а також набувають практичних навичок надання домедичної допомоги. Така комплексна підготовка дозволяє інспекторам Служби освітньої безпеки ефективно виконувати не лише правоохоронні, а й превентивні, просвітницькі функції, спрямовані на створення безпечного освітнього середовища та захист прав дітей.

Висновки

Створення Служби освітньої безпеки в Україні вчасне і доцільне, але є багато викликів, з якими складно буде впоратися: посилення заходів безпеки у воєнний та повоєнний період; швидке реагування правоохоронців у разі загроз, що запобігатиме можливим ризикам та забезпеченню захисту дітей, педагогів і персоналу школи; забезпечення безпеки на території школи задля зменшення ризику потрапляння сторонніх осіб тощо. Саме СОБ забезпечать системне посилення безпеки у школах, запобігатимуть небезпечним ситуаціям, сприятимуть національно-патріотичному вихованню, контролюватимуть доступ до приміщень та перебування сторонніх осіб, а також посилення вимог до персоналу. Вони не лише стежать за порядком, а й стають наставниками та друзями для дітей. Довіра формується завдяки щоденному живому спілкуванню, відкритості та готовності допомогти в будь-якій ситуації. Однак, саме спільними зусиллями державних органів, освітян та правоохоронців можливо забезпечити безпеку дітей під час навчального процесу.

Створення та розвиток Служби освітньої безпеки здійснюється за підтримки Міністерства внутрішніх справ України. В одному з інтерв'ю Державний секретар МВС Інна Ящук зазначила – «Безпека учасників освітнього процесу в умовах повномасштабного вторгнення залишається одним із пріоритетних завдань для МВС. Ми маємо працювати на благо безпеки наших школярів, щоб забезпечити розуміння і підсилення батьківського спокою за їхніх дітей, а також задля сприяння ефективному навчальному процесу в очному форматі. Важливо захистити дітей від потенційно небезпечних впливів, які можуть виникати

в онлайн-середовищі»[589]. Саме, реалізація цього проєкту повинна здійснюватися у тісній взаємодії з Національною поліцією України, Міністерством освіти і науки України, органами місцевого самоврядування та адміністрацією закладів освіти, що забезпечує комплексний підхід до захисту прав, життя і здоров'я дітей та створення безпечних умов для здійснення освітнього процесу.

Анотація

Даний розділ присвячений дослідженню підрозділу Служби освітньої безпеки як складової системи забезпечення безпечного освітнього середовища в умовах воєнного стану. Деталізовані нормативно-правові акти, що регулюють діяльність Служби освітньої безпеки, проаналізовані основні повноваження та напрямки діяльності роботи СОБ щодо захисту прав дітей.

Обґрунтовано значення Служби освітньої безпеки у створенні безпечних умов для організації освітнього процесу та забезпеченні комплексного захисту учасників освітнього процесу в умовах викликів сьогодення. Визначено системні виклики та загрози з якими стикаються діти під час освітнього процесу в період воєнного стану.

Доведено, що саме для посилення безпеки у школах, здійснення попереджувальних заходів, а також з метою подолання протиправної поведінки у шкільному середовищі за ініціативою Міністра внутрішніх справ створили Службу освітньої безпеки, основною метою діяльності яких є створення безпечного освітнього середовища, саме таких умов у закладі освіти, що унеможливлюють заподіяння учасникам освітнього процесу фізичної, майнової та/або моральної шкоди.

Література

1. Баско А. Запровадження проєкту «Офіцер служби освітньої безпеки» як форма взаємодії органів місцевого самоврядування з поліцією в період режиму воєнного стану. *Науковий вісник Дніпровського державного університету внутрішніх справ.* 2024. № 1. С. 240–248. https://visnik.dduvs.edu.ua/index.php/visnyk/article/view/136/118
2. Берендєєва А. І. Напрями роботи Служби освітньої безпеки Національної поліції України у сфері захисту прав дітей. *Українська поліцеїстика: теорія, законодавство, практика.* № 3(15) 2025. С. 3–8. https://policeyistika.dnuvs.ukr.education/index.php/policeyistyka/article/view/277/249

[589] Безпечне освітнє середовище. https://kg.npu.gov.ua/news/bezpechne-osvitnie-seredovyshche

3. Корнієнко М. В., Сухарєва А. О. Спеціаліст із безпеки в освітньому середовищі – реалізація експериментального проєкту. *Південноукраїнський правничий часопис*. 2024. № 4. С. 170–175. DOI: https://doi.org/10.32850/sulj.2024.2.29
4. К. Л. Бугайчук, К. Ю. Шеремет. Правовий статус Служби освітньої безпеки Національної поліції України. *Право і безпека*. 2025. № 1 (96). С. 78–89. DOI: https://doi.org/10.32631/pb.2025.1.07
5. Про освіту : Закон України від 5 вересня 2017 року № 2145-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19/ed20210808#n2364
6. Про затвердження Інструкції з організації роботи підрозділів Національної поліції України із забезпечення безпечного освітнього середовища в закладах загальної середньої освіти : Наказ МВС від 01.10.2024 № 663. *Відомості Верховної Ради України*. Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1590-24#Text
7. Про реалізацію експериментального проекту щодо посилення безпеки освітнього середовища в закладах загальної середньої освіти в умовах правового режиму воєнного стану : Постанова КМУ від 1 листопада 2024 р. № 1245. *Відомості Верховної Ради України*. Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1245-2024-п#Text
8. Про повну загальну середню освіту : Закон України *від 16 січня 2020 року № 463-IX*. *Відомості Верховної Ради України*. Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text
9. Про охорону дитинства : Закон України від 26.04.2001 № 2402-III. *Відомості Верховної Ради України*. Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2402-14#Text
10. Про реалізацію експериментального проекту «Спеціаліст із безпеки в освітньому середовищі» : Постанова КМУ від 15 серпня 2023 р. № 867. *Відомості Верховної Ради України*. Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/867-2023-п#Text
11. Національна стратегія розбудови безпечного і здорового освітнього середовища у новій українській школі від 25 травня 2020 року № 195/2020 : Указ Президента України від 25 травня 2020 року № 195/2020. *Відомості Верховної Ради України*. Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/195/2020#Text
12. Про затвердження Порядку взаємодії закладів освіти, територіальних органів та підрозділів Державної служби України з надзвичайних ситуацій, Національної поліції України з питань функціонування класів безпеки : Наказ МОН, МВС від 20.11.2023 № 1436/940. *Відомості Верховної Ради України*. Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z2117-23#Text
13. Звіт Національної поліції України «Про результати роботи 2025». https://npu.gov.ua/static-objects/npu/sites/1/zvit-npu-2025.pdf
14. Деякі питання освітнього омбудсмена : Постанова КМУ від 6 червня 2018 р. № 491. *Відомості Верховної Ради України*. Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/491-2018-п#Text

15. Служба освітньої безпеки в Україні: навіщо вона потрібна. https://dityvmisti.ua/blog/9780-sluzhba-osvitnoi-bezpeky-v-ukraini-navishcho-vona-potribna/
16. Катерина Павліченко: Масштабуємо проєкт «Офіцер служби освітньої безпеки» : офіційний сайт МВС. https://mvs.gov.ua/news/katerina-pavlicenko-masstabujemo-projekt-oficer-sluzbi-osvitnyoyi-bezpeki
17. Безпечне освітнє середовище. https://kg.npu.gov.ua/news/bezpechne-osvitnie-seredovyshche